

Ooit, misschien

Debbie Johnson bij Boekeryj:

Zomer in het Duincafé
Kerstmis in het Duincafé
Thuis in het Duincafé
Zonnige dagen in het Duincafé
Een kerstcadeau van het Duincafé
Een huwelijk in het Duincafé
Ooit, misschien

Debbie Johnson

Ooit, misschien

Een verloren liefde. Een doos vol brieven.
Een laatste kans.

Vertaald door Hanneke van Soest



ISBN 978-90-225-9603-6
ISBN 978-94-023-1920-0 (e-book)
NUR 302

Oorspronkelijke titel: *Maybe One Day*
Omslagbeeld: © Johannes Wiebel | punchdesign, München using
images from stock.adobe.com and shutterstock.com
Zetwerk: CeevanWee, Amsterdam

© 2021 Debra Johnson
© 2022 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel
van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

1

Over de liefde zijn duizenden liedjes, gedichten en verhalen geschreven, miljoenen bladzijden gevuld met miljarden woorden, en ontelbaar veel songs gezongen in ontelbaar veel trieste cafés door ontelbaar veel gevoelige types met krakkemikkige gitaren. Avond aan avond wordt er koortsachtig gespeurd naar de perfecte match die alles goed zal maken, naar die ‘ene’ door wie alles – álles – anders zal worden.

Als je geluk hebt, begint het al vroeg, met ouders die je aanbidden en verwennen, met boeken vol plaatjes met schattige hazen en konijntjes die om je genegenheid bedelen, en dierbare broertjes, zusjes, vriendjes, tantes en grootouders. Je groeit op in een wereld vol liefde en waant je omgeven door een beschermende, warme cocon.

Maar voor je het weet is het afgelopen en wil je andere dingen dan hazen- en konijnenplaatjes, of de aandacht van mama of papa. Dan krijgt de liefde een ander gezicht, bijvoorbeeld dat van de jongen die voor je zit bij aardrijkskunde. Die met dat fantastische haar, het verwaande glimlachje en de coole gympen. Als hij naar je lacht word je zenuwachtig en giechelg, je krabbelt heimelijk zijn naam op je etui en denkt na of je je eigen achternaam wilt aanhouden of de zijne zult aannemen na de onvermijdelijke bruiloft.

Je praat voortdurend over hem met je vriendinnen en je denkt letterlijk Nergens Anders aan. Je analyseert elk woord dat

hij zegt, elke beweging die hij maakt, tot aan de nonchalante manier waarop hij zijn kauwgum kauwt. De enige die ertoe doet, de enige werkelijkheid die je kent is hij. Het is misschien niet voor iedereen hetzelfde. Het kan een meisje zijn dat naar een jongen hunkert, een jongen die naar een meisje hunkert of een andere combinatie van de twee. Het kan op je veertiende gebeuren of op je veertigste. Maar op een gegeven ogenblik zal het moment waarschijnlijk daar zijn en dan begint de zoektocht naar de liefde.

Je zult niet de enige zijn die zich daarin verliest. Het is zelfs zo dat er zelden méér is gesproken over een onderwerp dat tegelijkertijd zo slecht wordt begrepen – omdat ik het gevoel heb dat niemand precies weet waar het in de liefde eigenlijk om gaat. Iedereen heeft ermee te maken, maar we hebben er allemaal een andere voorstelling van.

De stemmen die opklinken uit radio's, iPods en platenspelers over de hele wereld vertellen allemaal een eigen versie van de liefde. En ook de vele woorden in boeken in winkels, bibliotheken en op stoffige planken en de ingekerfde namen en hartjes in de stammen van bomen, getuigen allemaal van ideeën over de liefde, maar ook hier lijkt niemand het met elkaar eens te zijn.

Is de liefde een 'many-splendored thing' of een 'crazy little thing', een 'battlefield' of een 'drug'? Is zij als een 'red red rose', een 'unchained melody' of is het 'a labour lost'? Is liefde echt het enige wat je nodig hebt, zoals de Beatles zingen in 'All You Need Is Love'?

Ik mag doodvallen als ik er ooit achter kom. Het is een raadsel dat me al mijn hele leven bezighoudt.

Maar één ding weet ik zeker: ik heb de liefde gekend. Ik heb haar aanraking gevoeld, ben erdoor opgebloeid en ben er een ander mens van geworden. Ik ben er ooit mee gezegend geweest, maar heb me er ook aan gebrand. Ik heb de littekens gevoeld die

je oploopt als liefde je ontnomen wordt en de pijn die haar afwezigheid veroorzaakt. Ik heb gezien hoe ze in een kleine witte kist naar voren werd gereden in een kerk.

Er is liefde geweest in mijn leven, en nu leef ik al jarenlang zonder. Ik weet waar ik de voorkeur aan geef. Kinderen zullen reageren met een ‘ja, düh’, als ik dat zeg.

En daarom besluit ik vanavond, terwijl ik onder mijn comfortabele dekbed lig in mijn vertrouwde huis, omringd door vertrouwde geluiden, dat ik dapper moet zijn. Ik moet moed schep- pen, op zoek gaan naar die liefde en mijn best doen om erachter te komen op welke manier mijn verhaal afloopt. Ik moet hem terugvinden en zeggen hoeveel spijt ik heb van de vreselijke dingen die zich tussen ons hebben afgespeeld en van de vreselijke dingen die ons allebei zijn overkomen.

Tot nu toe is er in mijn leven nooit een aanleiding geweest om in sprookjes te geloven of in happy endings. Ik ben geen Disney-prinses, en in mijn wereld is er absoluut geen sprake van perfecte, idyllische momenten, ontroerende speeches of hartstochtelij- ke verlangens.

Maar vanavond ben ik tot laat opgebleven om te lezen bij het zilveren licht van de maan die door het raam naar binnen scheen. En vannacht heb ik een beslissing genomen: ik ga hard op zoek naar zo’n happy end, ook al vind ik het misschien nooit.

Een minuut of tien geleden kroop de zon boven de bomen uit. Gouden stralen namen het over van de zilveren. Een nieuwe da- geraad, een nieuw begin. De start van een ontdekkingsreis om alles waarvan ik dacht dat ik het voorgoed kwijt was, terug te vinden.

Het is nog maar vierentwintig uur geleden dat ik opstond, mijn tanden poetste en in mijn eentje theedronk in de stille keu- ken, terwijl ik me in gedachten voorbereidde op een uitvaart- plechtigheid. Ik dacht na over de woorden waarmee ik afscheid

zou nemen van een vrouw van wie ik had gehouden. Het is bijna niet te geloven dat dat nog maar gisteren was.

De dag was verdrietig begonnen, maar eindigde hoopvol. Gewikkeld in vloeipapier en weggestopt in een kist, had ik die hoop gevonden tussen vergeten kleren, kapotte naaimachines en stoffige spinnenwebben, op een zolder waar al heel lang niemand meer een voet had gezet. Van het bestaan van die hoop had ik nooit geweten. Maar nu ik hoop heb gevonden is er binnen in mij een prachtig licht gaan schijnen, als zonlicht dat door frisgewassen linnen schijnt.

Hoop. Hoe heb ik ooit zonder gekund?

2

Het begin – Een dag eerder

De afscheidsplichtigheid voor mijn moeder is een kleine, trieste aangelegenheid op deze zonnige dag aan het begin van de zomer. Door het contrast maakt het kleine gezelschap een nog armzaligere indruk. De natuur viert feest, maar niemand anders viert mee.

Het crematorium ligt er schilderachtig bij, met zijn door bloeiende bomen omzoomde lanen. De roze en witte bloesemtrossen hangen zwaar en vol zoemende insecten boven de paden. De bloemblaadjes dansen en dwarrelen in de lentebries en op weg naar onze bestemming zie ik vanuit de enige volgwagen hoe de bloesems de lijkwagen bedekken. De frisse kleuren steken af tegen het sombere zwart.

Ik kijk door het raam van de auto en zie leven, vitaliteit en wedergeboorte. Ik hoor vogels fluiten en insecten zoemen. Door het glas valt weldadig zonlicht op mijn armen. Ik sluit mijn ogen en probeer er niet van te genieten, omdat het respectloos lijkt om op een dag als deze van iets te genieten.

We zijn maar met zijn vijven bij de plechtigheid, en dan reken ik de predikant ook mee, of de pastor, of hoe je de dame van middelbare leeftijd ook moet noemen die voor ons staat en haar best doet om op een samenhangende manier eer te betonen aan een vrouw die ze nooit heeft ontmoet. Een vrouw met een leven

dat te klein en te onbeduidend lijkt te zijn geweest om er de volle vijf minuten van gebruikelijke platitudes mee te kunnen vullen. Ze was mijn moeder en ik heb van haar gehouden, maar veel is er niet te zeggen.

Daar zitten we dan, in het gekleurde licht van de glas-in-loodramen, de mensen die mijn moeders wereld uitmaakten: mijn tante Rosemary, Simon, mijn oom en mijn neef Michael. Mijn moeder had haar afscheid niet zelf gepland. Ze was niet iemand die zelf wilde bepalen hoe het eind van haar bestaan gemarkeerd diende te worden.

Misschien had ze dat wel gedaan als ze vier jaar geleden niet ernstig invalide was geworden door een reeks beroertes. Daarna was ze nauwelijks meer in staat om zelf te eten, laat staan dat ze haar laatste wensen had kunnen formuleren.

Gelukkig duurt de dienst niet lang. De ongemakkelijke gevoelens zijn van korte duur. Weer moet ik denken aan het beperkte bestaan dat mijn moeder heeft geleid, aan het burgerlijke milieu waarin ze niet tot bloei kwam: een toneel, uitsluitend belicht in verschillende tinten beige. Ik wilde dat er meer vreugde, meer uitbundigheid, meer lap-de-regels-aan-je-laars was geweest.

Vanuit mijn ooghoeken kijk ik naar Rosemary, mijn moeders zus, die kaarsrecht en stijf op haar plek zit en geen enkele blijk van emotie geeft. Geen gesmoorde snik in een samengebalde zakdoek, geen tasten naar de hand van haar man. Uit niets aan haar blijkt dat mijn moeder, met wie zij is opgegroeid, met wie zij in gelukkigere tijden moet hebben gespeeld en gelachen, er niet meer is. Het kost me moeite om me hen voor te stellen als zorgeloze en onbevangen kinderen.

Ik heb altijd naar een zusje verlangd. Dat leek me altijd heerlijk. Iemand om verdriet en vreugde mee te delen en die me zou steunen op dit soort dagen. Maar als ik naar mijn tante kijk, dan

bedenk ik dat de werkelijkheid heel anders kan uitpakken.

Zij is de personificatie van zelfbeheersing, en dat is besmettelijk. Ze bepaalt de sfeer en maakt dat we ons allemaal afstandelijk gedragen als we afscheid nemen van een vrouw die echtgenote was en moeder, ooit bemind werd, en een opstandige tiener en een klein meisje is geweest. Ze moet toekomstdromen en -fantasieën hebben gehad, onbezonnen momenten hebben gekend, verliefdheden en teleurstellingen hebben doorgeemaakt.

Ik herinner me haar niet anders dan als moeder, en Rosemary is niet iemand die graag over vroeger vertelt. Misschien doet dat haar te veel pijn. Het kan zijn dat ik haar onrecht aandoe en dat er onder dat kalme, kille uiterlijk een boel pijn en verdriet schuilt die ze met moeite bedwingt.

Ook ik heb verdriet, mijn eigen nauwelijks te verdragen leed. Jarenlang heb ik voor mijn moeder gezorgd. Mijn bestaan werd beheerst door haar dagelijkse behoeften en rituelen. Iedere dag opnieuw moest ik mezelf ervan doordringen dat ze, hoewel haar lichaam niet meer functioneerde en ze nauwelijks meer in staat was te communiceren, er nog steeds was en nog steeds mijn moeder was.

Ik zou liegen als ik beweerde dat ik nooit heb gedroomd van vrijheid, van bevrijd zijn van de roosters, de verzorgers, de ziekenhuisafspraken en het altijd aanwezige besef dat het riskant was om spontaan een moment voor mezelf te nemen.

Natuurlijk heb ik die vrijheid nu, maar het is een cadeau dat niet op mijn verlanglijstje stond. Ik zou het onuitgepakt terug willen geven. Op dit moment voelt de vrijheid die ik heb gekregen overschat, vooral omdat die verpakt is in schuldgevoelens en dichtgebonden met een grote glanzende strik van verdriet.

Mijn moeder was niet jong meer. Mijn moeder was ziek. Mijn moeder leed. Mijn moeder verlangde waarschijnlijk naar rust.

Dat heeft iedereen die betrokken was bij de zorg voor haar impliciet of hardop gezegd nu ze dood is.

Of ze nu op een wolk zit in de hemel, omringd door engelen en herenigd met al degenen die ze heeft liefgehad (Elaine, haar zorgassistent), of dat ze tenminste geen pijn meer lijdt (onze huisarts), of dat ze is overgegaan naar een spirituele wereld (de mevrouw van de apotheek, die gelooft in kristallen). De conclusie is eensluidend en komt kort en hard gezegd hierop neer: het is beter dat ze dood is.

Misschien hebben ze gelijk. Dat zal niemand ooit weten, maar de chaos in mijn hoofd wordt er niet minder door. Ik voel me schuldig omdat ik ooit naar vrijheid heb verlangd. Ik voel me schuldig omdat ik wou dat ze nog leefde hoewel ze erg leed. Ik ben opgelucht, voor haar en voor mezelf, dat ze er niet meer is, en dan voel ik me weer schuldig omdat ik opgelucht ben. Het komt erop neer dat ik voortdurend te veel voel en van alles door elkaar, zonder enige logica. Mijn gedachten zitten klem in een buitengewoon onaangename achtbaan.

Natuurlijk hou ik dit voorlopig allemaal verborgen. Ik wil me groothouden en vooral tante Rosemary geen hartaanval bezorgen. Mijn emoties zitten veilig opgeborgen, diep vanbinnen samengeperst, sidderend van woede in afwachting van het moment waarop ze naar buiten kunnen.

Ik zal niet in het openbaar mijn kwetsbare kant laten zien, niet aan de pastor, de dragers van de kist, de begrafenisondernemer of de restanten van mijn familie. Mijn moeder zou zich dood genereren voor publiekelijk vertoon van emotie. Haar tranen bewaarde ze voor de personages uit tv-series. Ze hilde met hen mee om hun weggelopen geliefden, hun mislukte huwelijken en hun ontrouwe minnaars. In het echte leven gedroeg ze zich, totdat ze ziek werd, altijd correct, keurig en beheerst.

Zo zou ze dit ook hebben gewild, peins ik. Een afscheid zoals

dit, met zo min mogelijk gedoe, geen gehuil en geen geweeklaag. Kalm, waardig en kort. Correct, keurig en beheerst, zoals ze zelf ook was.

Dus ik hou mijn emoties binnen, waardoor ik nauwelijks hoor wat er wordt gezegd, en laat mijn blik terloops dwalen over de kist die voor ons staat. Als ik echt naar die kist zou kijken, zou ik me niet meer kunnen beheersen, want in die kist ligt mijn moeder. Die kist is het bewijs dat ze echt dood is.

Ten slotte, aan het eind van de plechtigheid, glijdt de kist over rails achter het magische gordijn uit het zicht. Het is allemaal uiterst vreemd en onwerkelijk, alsof het iemand anders overkomt en ik toekijk terwijl ik buiten mezelf ben getreden.

We verlaten de zaal en gaan buiten staan, in de schaduw van het victoriaanse gebouw met zijn gotische kenmerken. We moeten onze ogen afschermen voor de zonnestralen die om hoeken en door kieren in de goten priemen. Daar staan we. Een schutterig groepje van in het zwart geklede mensen die proberen zich sociaal wenselijk te gedragen.

Wanneer we naar de uitgang lopen, arriveert het volgende gezelschap al. De dood aan de lopende band. Dit is een enorme groep, een konvooi glanzende auto's, luidruchtige, snotterende mensen en gigantische bloemstukken met het woord 'opa' in anjers en lelies. Terwijl de familieleden met betraande gezichten naar binnen lopen, horen we de klanken van Frank Sinatra die 'My Way' zingt.

Naderhand is er vast 'gelegenheid tot condoleren' met hartige hapjes (bitterballen?) en veel alcohol, tranen en misschien zelfs een vechtpartij. Ze doen het 'Their Way'.

Hun manier is natuurlijk niet de onze, en Rosemary bekijkt alles met een afkeurende blik, alsof het uiten van verdriet onvergeeflijk laag-bij-de-gronds is en ordinair. Ze veegt een verwaald bloemblaadje van haar schouder en zegt niets.

Voor ons geen condoleances of receptie, geen van tranen doordrenkte karaoke-avond in een café waar we herinneringen ophalen en melancholieke lachbuien krijgen. We maken ons gewoon op om ieder ons weegs te gaan.

‘Nu hoeft ze tenminste niet meer te lijden,’ zegt Rosemary.

‘Eigenlijk is het een zegen,’ voegt Simon eraan toe.

‘Jullie hebben natuurlijk gelijk. Bedankt voor jullie komst,’ antwoord ik omdat dat van me wordt verwacht. En omdat ik ter nagedachtenis aan mijn moeder nog een paar minuten correct, keurig en beheerst zal blijven.

Mijn oom en tante omhelzen me beleefd, zoals ook dat blijkbaar hoort volgens het Grote Etiquetteboek voor Rouwende Familieleden. Het is een oppervlakkige omhelzing met zo min mogelijk fysiek contact, die wordt ontvangen met hetzelfde gebrek aan enthousiasme. Zeldzaam opgelucht kijk ik hen na als ze naar de Jaguar van Simon lopen.

Michael blijft bij mij. Als ik dat positief interpreteer, veronderstel ik dat hij dat doet om me steun te bieden. Als ik het negatief interpreteer, denk ik dat hij dit doet omdat hij er letterlijk alles voor over heeft om zo min mogelijk tijd met zijn ouders te hoeven doorbrengen. Waarom kan het eigenlijk niet allebei zijn, bedenk ik nu.

Iedereen is op eigen gelegenheid naar de crematie gekomen. Ik in de rouwauto, Michael in zijn Fiat 500, zijn ouders in hun Jaguar. Al hadden we T-shirts bedrukt met ‘disfunctionele familie’ gedragen, maar ook los daarvan is het overduidelijk dat we verder niets met elkaar te maken willen hebben.

De grote zwarte auto's en bijbehorende uitvaartbegeleiders zijn inmiddels vertrokken en waarschijnlijk ergens anders verkeersagressie aan het veroorzaken. Mijn neef en ik spreken kort met elkaar, en hij biedt me een lift naar huis aan. Dat aanbod accepteer ik met beide handen. Ik ben niet in de stemming voor

een gesprek over koetjes en kalfjes met een taxichauffeur. Hij propt zijn onhandige lange lijf in de petieterige Fiat en ik ga naast hem zitten. Ik vind hem net een reus achter het stuur van een kabouterauto.

Tijdens de rit praten we niet, nog steeds onder invloed van de in onze familie heersende overtuiging dat zwijgen de enige waardige manier van communiceren is. Als je je mond houdt, kun je geen ruziemaken of iets gênants zeggen. Hij zet de radio aan en we glimlachen allebei een beetje schuldig als Katy Perry begint te galmen. Het lijkt ongepast om nu naar dit soort muziek te luisteren, maar het is ook grappig. Rosemary zou ervan gruwen, waardoor de muziek nog meer een guilty pleasure wordt.

Michael, Katy en ik arriveren met zijn drieën bij het huis waarin ik ben opgegroeid.

Dat is een aardig, vrijstaand edwardiaans huis van zachtgele steen, met grote ramen aan weerszijden van de ingang en vijf grote slaapkamers. Het huis is gebouwd voor meer mensen dan er in onze tijd hebben gewoond en voor meer drukte en levendigheid dan er ooit was gedurende de tijd dat wij erover waakten. Voor meer herrie dan wij in al die tijd hebben gemaakt.

Het huis staat in een rustig deel van wat vroeger een dorp was. Maar sinds de aanleg van een nieuwe wijk in de jaren vijftig is het bijna tegen zijn wil uitgegroeid tot een stadje.

In het oudere gedeelte van het dorp staan leuke houten vakwerkhuizen, een als toeristentrekker zwart-wit geschilderde pub, een schilderachtig dorps huis en een rommelig rijtje oude cottages dat nu snoepwinkeltjes en souvenirwinkels herbergt.

Het jongere gedeelte, het deel dat is ontstaan na aanleg van de nieuwe wijk, heeft een Wetherspoon's en een Aldi, en er staan een paar spuuglelijke gebouwen waarin gokkantoren zitten en winkels waar je e-sigaretten kunt kopen en telefoons kunt laten

ontgrendelen. Een soort Sodom en Gomorra, in de ogen van mijn familie.

Ons huis staat hoog en droog in de betere buurt van de stad, in een met bomen omzoomde straat, vlak bij een vijver, het postkantoor en de basisschool waar ik werk.

Nu sta ik, nadat ik de massieve houten deur heb geopend en naar binnen ben gegaan, in de koelte die een oud huis op een warme dag kan bieden. Om mij heen zie ik de herinneringen aan mijn moeders bestaan die zich verschuilen achter de muren van dit huis: het looprek dat ze zelden gebruikte, de relaxfauteuil waar ze zo ongeveer in leefde, het bijzettafeltje met haar pillen, haar drankjes en de bloeddrukmeter met de opgerolde rubberen slang.

Ik zie de dagen, maanden, jaren en decennia in de lagen behang, in de ouderwetse lampen, populair in de jaren tachtig van de vorige eeuw, in de zware brokaten gordijnen. Die zorgden ervoor dat het buitenlicht niet op het tv-scherf viel terwijl ze staarde naar de series waaraan ze naar eigen zeggen zo'n hekel had toen mijn vader nog leefde.

Hij haatte die uit de grond van zijn hart. Het kijken naar de belevenissen en beproevingen van ordinaire, plat sprekende mensen kon hem niet bekoren.

Ik had gedacht dat zijn dood een bevrijding zou zijn voor mijn moeder. Dat ze de beperkingen van haar in- en inkeurige leven van zich af zou gooien om naar popconcerten te gaan, in haar blootje noedels uit een plastic beker te eten of bij een zangkoor te gaan.

In werkelijkheid was het enige wat ze deed, naar *Coronation Street* en *Eastenders* kijken. Misschien was dat al bijzonder voor haar doen. Misschien was dat de enige opstandigheid die ze nog in zich had.

Michael schudt zijn hoofd. Hij lijkt verbijsterd. Zijn gezichts-

uitdrukking heeft veel weg van die van Shaggy van *Scooby Doo*, wanneer ze een huis binnenstappen waar het spookt.

Hij is hier natuurlijk talloze keren geweest, maar zonder haar voelt het nu anders, ouderwets, opgesloten in de tijd, alsof alles gewoon opeens tot stilstand is gekomen. Zelfs op mij maakt het huis een vervreemdende indruk met zijn muffige geur, verbleekte vloerkleden en verwijtend klinkende klokgetik, ook al heb ik hier het grootste deel van mijn leven gewoond.

Michael verdwijnt naar de keuken met een tas die hij tijdens de afscheidsplechtigheid blijkbaar in zijn auto verborgen heeft gehouden. Ondertussen bekijk ik de restanten van een afgebroken leven en denk na over de vraag wat ik daarmee ga doen.

Ik kan een bedrijf inhuren dat huizen uitruimt, of alles naar een opslag brengen. Ik kan ook een garageverkoop organiseren en de buurt op stang jagen met spotprijzen: tweedehands com-mode van eerste eigenaar, zorgvuldige oude dame.

Of misschien moet ik het allemaal zo laten, denk ik terwijl ik de gordijnen openschuif en het zonlicht binnenstroomt. Dan ben ik al helemaal voorbereid op mijn eigen oude dag, over een paar decennia. De leunstoel en de verzameling afstandsbedieningen die het niet meer doen maar nooit zijn weggegooid zijn dan van mij, allemaal van mij. Mijn eindbestemming wacht op me.

Op de achtergrond hoor ik gerinkel van glazen, en dan staat Michael weer voor me. Hij houdt twee hoge glazen op en grijnst alsof hij zojuist een bijzonder gunstige deal heeft gesloten met de duivel. De glazen zijn tot de rand gevuld met een bruisende vloeistof en hij heeft er met een kartonnen flamingo versierde, gekleurde roerstokjes in gezet. Ze zien eruit als het soort drankjes dat in cocktailbars in Miami wordt geserveerd.

‘Roze gin,’ kondigt hij triomfantelijk aan. Als ik vragend een wenkbrauw optrek, voegt hij eraan toe: ‘Dat zou ze gewild hebben.’

‘Denk je dat echt?’ vraag ik terwijl ik een glas van hem aanneem en er achterdochtig aan snuffel. ‘Mijn uiterst keurige, geen druppel alcohol drinkende moeder, die vond dat iemand die theezette met theezakjes in plaats van losse thee blijk gaf van een slordige moraal, zou gewild hebben dat we roze gin dronken na haar uitvaartplechtigheid? Met flamingo-roerstokjes?’

‘Misschien niet,’ antwoordt hij. ‘Ik weet trouwens zeker dat de flamingo’s bijzonder ordinair zou hebben gevonden. Maar Jess, lieverd, wees eens reëel. Ik vind het vreselijk om zo direct te zijn, maar ze is dood. Jij leeft. En je ziet eruit alsof je wel een glas gin kan gebruiken, schat.’

Michael trekt zijn zwarte stropdas los, maakt het bovenste knoopje van zijn overhemd open en schopt zijn nette schoenen uit. Ik zie dat hij sokken draagt waarop de dag van de week is geborduurd. Volgens zijn linkervoet is het woensdag en volgens zijn rechter zaterdag. In werkelijkheid is het dinsdag. Waarschijnlijk heeft hij dit gedaan om eens uit de band te springen. Daar is niet veel voor nodig in onze familie.

Hij is pas eenentwintig, Michael. Jong genoeg om mijn zoon te kunnen zijn, als ik een tienermoeder was geweest, om maar eens een populaire term te gebruiken. In feite ben ik ook een tienermoeder geweest, maar niet van Michael. Hij is het verlate resultaat van het bijzonder keurige huwelijk van mijn oom en tante. Ik heb altijd vermoed dat ze alleen die ene keer met elkaar naar bed zijn geweest, met het licht uit, bijna geheel gekleed en met zo min mogelijk gedoe.

Mijn neef en ik zijn erg aan elkaar gehecht, ondanks het leeftijdsverschil. We gaan veel closer met elkaar om dan wie ook in onze uiterst vreemde familie, als twee schipbreukelingen die zich aan elkaar vastklampen op een vlot. Maar er is in ons geval geen vlot, dus wat we doen is fanatiek watertrappelen om het hoofd boven water te houden.

Toen hij voor het eerst seks had gehad, heeft Michael dat aan mij verteld. Hij heeft me ook verteld dat hij tot de conclusie kwam dat hij het niet prettig had gevonden en dat dat misschien niet aan de seks lag, maar aan het feit dat het met een vrouw was.

Toen hij zijn eerste vriend kreeg, heeft hij dat ook aan mij verteld, en ook de eerste keer dat iemand zijn hart brak, kwam hij bij mij. Toen hij met de gedachte speelde zijn ouders te vertellen dat hij nooit zou trouwen – tenminste niet met een ‘leuk meisje’ – en hun niet de kleinkinderen zou bezorgen waarop ze rekenden, vertelde hij dat aan mij.

Dat laatste is hem tot nu toe nooit echt gelukt. Niet omdat zijn ouders anti-homo zijn, zo simpel is het niet. Ze zijn gewoon anti-alles en iedereen die niet precies is zoals zij.

Hun vakanties brengen ze door in hotels die uitsluitend bevolkt worden door welgestelde Engelsen, en hun sociale leven draait om een golfvereniging waarvan het etnische ledenbestand zo oogverblindend wit is dat je er blind van zou worden. Dit zijn geen mensen met een flexibele kijk op de wereld. Ze zijn niet slecht, maar alleen maar zo star dat het lijkt alsof de rigor mortis al is ingetreden terwijl ze theoretisch nog in leven zijn.

Michael is geen nichterige nicht, geen karikatuur, tenzij hij zin heeft om zijn publiek te vermaken. Hij kan doorgaan voor een ‘normale’ – zo zegt hij het zelf – als hij dat wil. Maar ergens blijf ik denken dat Rosemary het op de een of andere manier moet weten. En als dat zo is, dan heeft ze gewoon besloten te doen of haar neus bloedt, in de hoop dat het vanzelf overgaat. Dat hij bij zinnen komt, dat het een voorbijgaande fase is, iets onnozels en tegendraads, zoals lid worden van een linkse partij of naar popmuziek luisteren. Het is absoluut niets voor haar om zo’n ranzig onderwerp als seksualiteit in het openbaar aan te snijden, dat weet ik zeker.

Achterover zakkend op de bank, besluit ik dat ik de gin ga opdrinken. Ik kan hooguit dronken worden, meer heb ik niet te verliezen. Nuchterheid is een zwaar overschatte staat van zijn. Wanneer ik proef dat de inhoud van het glas vooral uit gin bestaat, trek ik een gezicht. Maar als het ijskoude ervan af is, glijdt de vloeistof aangenaam gloeiend door mijn keel. Tijdens het nippen kijkt de flamingo me met één enorm oog aan.

Michael is in mijn moeders stoel gaan zitten, die met de afstandsbedieningen op de armleuning. Het zijn net in slagorde opgestelde soldaten. In deze stoel heeft ze de laatste paar jaar van haar leven doorgebracht. Hiervandaan schuifelde ze, zwaar aan mijn arm hangend naar haar slaapkamer aan de andere kant van de gang. Michael drukt op de knop waardoor de voetensteun omhoogkomt en etaleert zijn niet bij elkaar passende sokken.

‘Is *Eastenders* al begonnen?’ vraagt hij ginnegappend.

‘Michael, je ben een ongevoelig monster. Ik heb net afscheid genomen van mijn moeder. Misschien ben ik nog niet zover dat ik om zo’n grap kan lachen.’

‘O, maar volgens mij ben je dat wel,’ antwoordt hij ernstig terwijl hij zwaaiend met zijn flamingo naar me wijst. ‘Ik denk dat je jaren geleden al afscheid hebt genomen van je moeder. Je weet net zo goed als ik dat ze al heel lang meer vegeteerde dan leefde, en ook dat ze stamde uit een geslacht van vrouwen dat zich specialiseert in vegeteren, ook als ze zich niet kunnen verschuilen achter een beroerte. Ik ben verdrietig dat tante Ruth er niet meer is, maar ik zal nog veel verdrietiger worden als jij je eigen leven niet gaat oppakken.’

Ik laat me niet van mijn stuk brengen door een man die met een flamingo-roerstokje naar me zit te zwaaien. Maar ik moet toegeven dat zijn tamelijk achteloos afgestoken preek en wat hij zegt over mijn moeder en over mij, een kern van waarheid bevat.

Hoe irritant ook, hij heeft misschien een punt. En het is een punt dat me, ook heel irritant, angst aanjaagt. Daardoor moet ik onder ogen zien dat ik op een keerpunt in mijn leven ben beland. En ik ben bang dat zelfs de duivel niet geïnteresseerd zal zijn in mijn ziel. Dat ik gewoon te oninteressant ben voor hem. Ik neem een verstandig besluit en drink mijn glas in een teug leeg.

‘Ik moet hier wat gaan opruimen,’ zeg ik terwijl ik om me heen kijk naar de oude-damesrotzooi, afstotelijke aardewerkbeeldjes en medische zorg- en hulpmiddelen die niet meer nodig zijn, laat staan zorg hebben geboden.

‘Inderdaad!’ roept hij enthousiast, en hij buigt zich naar me toe. ‘Laten we ons bezatten en oma dit huis uit spoelen, ook al was ze niet echt een oma. Dit huis geeft me het gevoel dat ze dat was.’

Mijn adem stokt in mijn keel, een ader in mijn voorhoofd begint te bonzen en er fladdert iets in mijn ribbenkast. Die sensaties heb ik lang niet gevoeld. Ze zijn als vrienden van vroeger die je nooit meer wil zien. De voorbodes van angst en paniek, en de nauwe verwanten van een dichtknijpende keel en het verstikkende gevoel dat er in de hele wereld niet genoeg zuurstof is om mijn longen mee te vullen.

Mijn moeder wás oma, maar niet lang. Niet lang genoeg. Michael weet niet wat hij heeft gezegd en wat hij per ongeluk heeft losgemaakt. Hij weet dat ik een verleden heb en dat ik het zwarte schaap van de familie was, maar hij is te jong om dat te hebben meegemaakt. En op dit moment is hij ook nog te jong om te begrijpen dat verdriet stiekem achter je rug kan opduiken, als iemand die over je schouder heen probeert je pincode af te kijken en je daarna bewusteloos slaat.

Dat begrijpt hij niet. En ik hoop voor hem dat het nog lang duurt voordat hij dat gaat begrijpen.

Hij springt op uit mijn moeders stoel en kondigt aan: 'Ik kom terug met meer gin en een heleboel vuilniszakken.'

Ik knik en glimlach. Er zit een trilling in mijn rechterooglid. Als Michael weg is, adem ik langzaam en diep in door mijn neus en uit door mijn mond. Ik doe de oefeningen die me lang geleden geleerd zijn in een ruimte met dofgroene verf op de muren, alarminstallaties bij de deuren en speakers met zachte muziek waardoor je het gevoel kreeg beland te zijn in een walsscène uit een horrorfilm.

Het was een ruimte vol kapotte mensen, die in een kring zaten op plastic stoelen en hun angsten deelden met een man die een jarenlange studie had gemaakt van verdriet, maar dat nooit echt begreep. Het was een van de plekken waar mijn ouders me naartoe brachten toen de realiteit gewoon was verdwenen en ik naar beneden werd gezogen als een veulen dat in drijfzand was gestapt. Een plek waar ze naderhand nooit meer over spraken, die ze hadden uitgegumd door middel van een gelofte van stilte waaraan ik me bereidwillig conformeerde.

Nog altijd weet ik niet waarom we moesten doen alsof het niet was gebeurd. Dat ik daar nooit was geweest. Dat het 'probleem met mijn zenuwen' een gemeenschappelijke zinsbegoocheling was die we moesten begraven onder halve waarheden en leugens. Misschien was het om mij te beschermen, misschien ook omdat het hun gevoel voor orde verstoorde. Mijn vader en moeder zijn er niet meer, dus ik zal het nooit weten. En zelfs als ze er allebei nog waren, zou ik er waarschijnlijk niet achter komen. Ze waren geen mensen die vragen beantwoordden. Dergelijke nieuwsgierigheid vonden ze beledigend.

Wanneer Michael terug is, hou ik een hand tegen mijn borst gedrukt, alsof ik zo het bonzende beest daarbinnen kan bedwingen.

'Gaat het wel goed met je?' vraagt hij. Hij houdt zijn hoofd

een beetje schuin, heeft in elke hand een glas gin en onder zijn arm een rol vuilniszakken geklemd.

‘Prima,’ lieg ik. Ik kom overeind, pak een glas en klok de inhoud zo snel naar binnen dat zijn ogen groot worden. ‘Waar zullen we beginnen?’

‘Met een bezoek aan de Anonieme Alcoholisten, als je zo doorgaat met drinken,’ antwoordt hij.

‘Dat doe ik niet. Dit was op doktersvoorschrift. Het is niet makkelijk voor me. Ik ben niet makkelijk. Mijn moeder was niet makkelijk. Als je weg wil, ga dan. Ik kan dit wel alleen af.’

Ik klink agressief en ik weet dat dat niet eerlijk is. De enige fout die Michael heeft begaan is hier te zijn, bij mij, op een plek en een tijdstip waarop ik tot het uiterste gespannen ben en mijn zenuwen zo strak staan dat ik ze bijna kan horen zoemen als een stemvork.

Hij kijkt me onderzoekend aan en misschien vallen het trekken van mijn ooglid, mijn bleke wangen en mijn gebalde vuisten hem op. Misschien ook vraagt hij zich alleen maar af of hij even bij een slijterij moet langsgaan om meer alcohol te kopen.

‘Vergeet het maar, lief nichtje,’ antwoordt hij, en hij geeft me een vuilniszak. ‘Ik ben hier ook voor de lol. Ik ben benieuwd of er schandelijke geheimen opduiken, je weet wel. Je moeders vibratorverzameling, de blonde hoerpruiken van je vader, hun *Fifty Shades*-kelder...’

Hij probeert me expres te choqueren, omdat hij zich onzeker voelt. Zo doet mijn neef Michael dat als hij zich niet op zijn gemak voelt. Hij weet dat hij daarmee wegstapt. Dan kan hij vloeken, tieren en flauwe grappen maken zoveel hij wil.

Bij zijn ouders moet hij een rol spelen. Daar is hij de goedge-manierde, voorkomende en uiterst beschaafde zoon die rechten studeert en zich voorbereidt op een leven waaraan zij hun goedkeuring kunnen geven. Als zij er niet bij zijn, stroomt alle opge-

kropte gekkigheid en rauwheid eruit en krijgt iedereen die toevallig in de buurt is de volle laag. Het spuit eruit en bedekt alles en iedereen als een soort olievlek van verbijsterende grofheid. Ik glimlach om hem te laten merken dat ik nog de oude ben, dat het in orde is.

‘De leren maskers en de gouden tepelkwastjes heb ik al weggedaan,’ zeg ik, en ik pak de vuilniszak zo stevig vast dat mijn vinger door het plastic gaat. ‘Op zolder vind je misschien een paar naaktfoto’s van mij, maar toen was ik pas een jaar oud.’

Michael heft de rol vuilniszakken alsof hij een dirigent is die voor een orkest staat en roept: ‘Naar zolder, jongens en meisjes!’